

LESNI DELAVEC

Glasilo Osrednjega društva lesnih delavcev

Izhaja vsakega 1. in 15. v mesecu. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Šelenburgova ulica šte. 6/II, desno. — Naročnina stane letno 26 Din, polletno 13 Din, četrletno 650 Din, posamezna številka stane 1 Din. — Oglašuje se za milimeter prostora v dolžini širine enega stolpca pri enkratni objavi računajo po 2, pri trikratni objavi po 1.80 in pri večkratni objavi po 1.40 Din. — Nefrankirane ali premalo frankirane dopise se ne sprejema. — Rokopisi se ne vračajo. — Reklamacije so poštne proste.

Štev. 14.

Ljubljana, dne 15. julija 1925.

Leto IV.

Piše T. I.

1895 — 1925.

Pred tridesetimi leti.

V velikih evropskih mestih in industrijskih centrih je po nastopu Lassalleja in pozneje Marxa in Engelsa pričel prevetati nov duh čim dalje tem širše kroge do tedaj v vsakem oziru popolnoma brezpravno delavstvo.

Novi nauk, ki so ga širili ti možje v svojih številnih publikacijah in potom govorniških nastopov, je učinkoval kakor iskra, ki je pozneje raznetila duhove proletariata vsega civiliziranega sveta. Našli so se mnogi, osobito med rokodelskimi pomočniki, ki so se z vso vnemo poglobili v čitanje nove literature in postali za novi delavski evangelij tako navdušeni, da so za širjenje istega žrtvovali takorekoč vse svoje bitje. Potovali so ti entuziasti iz kraja v kraj, kjer so ves svoj prosti čas uporabljali za pridobivanje novih pristašev ali pa so nagovarjali mlade sodelavce za potovanje v kraje, kjer je nova šola že imela nove korenine. Ko so na ta način zasejali seme socializma, so pustili delo in šli zopet drugam. V teh časih je bilo potovanje rokodelskih pomočnikov sploh v navadi. Da si je mladi delavec ogledal nekoliko svet, se je takorekoč smatralo kot nekako moralično obveznost. Vrnivši se s potovanja je mladi pomočnik poleg svoje rokodelske prakse po navadi prinesel seboj tudi duhovno orientacijo v smeri novih nauk.

Eden izmed najizrazitejših apostolov in razširjevalcev novega delavskega evangelija je bil krojaški pomočnik Weitling, o katerem je izšla celo posebna knjiga. „Weitlingov“ pa je bilo mnogo in tudi mi Slovenci smo dobili svoje, čeprav niso bili vsi krojači. Predno pa smo dobili svoje Weitlinge, so tudi k nam prihajali od drugod „Weitlingi“, krojaški in čevljarški pomočniki, večinoma Nemci. Pripotovali so tu in tam k nam tudi drugi rokodelski pomočniki, mizarji, ključavničarji itd., toda v porajajočem se delavskem pokretu so bili najagilnejši došli krojači in čevljarji. Oni so bili tisti, ki so temu pokretu sejali seme. In tisti naši rokodelski delavci, ki so dostikrat po iniciativi teh šli po svetu in se vračali prerajeni v socializmu, so po večini zopet krojači in čevljarji. Res je, da so tudi mizarški pomočniki v času porajajočega se delavskega pokreta igrali odlično vlogo, toda pri nas ni bilo tako in nam to najbolj dokazuje dejstvo, da so pred ustanovitvijo in pri ustanovitvi strokovne organizacije mizarjev v Ljubljani kumovali — krojači in čevljarji.

Morda se bo kdo našel med mizarji, ki bo vprašal, zakaj in k čemu se omenja tolikrat ravno krojače in čevljarje; odgovorjeno mu bodi, da bi bil velik pregrešek ne omenjati zgodovinska fakta vsaj na početku opisa zgodovine strokovne organizacije ljubljanskih mizarjev.

Da so bili ravno krojaški in čevljarški pomočniki tako agilni v propagiranju novih idej, se da deloma sklepati iz dejstva, da delavci drugih strok že vsled narave poklica nimajo one prilike, da bi se nekvarno svojemu delu tudi pri delu lahko pogovarjali, kakor je to slučaj pri krojačih ali čevljarjih, ker delavci teh dveh strok opravljajo svoje delo sede v skupinah in vrhu tega njihovo delo ne povzroča nobenega posebnega nemira.

In še nekaj je vredno, da se ne pozabi: V Ljubljani je tistihmal več ali manj prevladoval nemški duh, kar nam dokazuje, da prvi slovenski župan g. Graseli še danes živi. Razumljivo je bilo torej, da so nemški krojaški in čevljarški pomočniki bili v Ljubljani dobro došli. Med temi nemškimi krojači in čevljarji pa so se našli tudi „Weitlingi“, ki so z besedo in brošurami vplivali na svoje slovenske tovariše pri delu in izven njega. Razumljivo je, da se je ta vpliv polagoma sicer tudi širil na delavce drugih strok, vendar pa je bil na te delavce jako neznaten. To je bilo pridržano nekoliko poznejšemu času, kajti večjega razmaha, ki se je v večji meri pričel raztezati tudi na delavce drugih strok, je zavzel pokret šele tedaj, ko so se iz tujine vrnili nekateri domači krojači in čevljarji, ki so se na prigovarjanje svojih nemških sodelavcev podali po svetu.

Pero, ki se bo lotilo popisa zgodovine delavskega pokreta na Slovenskem, ne bo smelo pozabiti pregnantne figure in pionirja Železnikarja, ki je kot krojaški pomočnik potoval po Franciji in se je leta 1871 kot mlad idealist v Parizu boril v vrstah komunardov na barikadah. Pojavil se je tudi idealen čevljar Kordelič. Danes že oba krije ruša. Oba sta se v pozni starosti osamosvojila in kakor bi jima bila nemila usoda namenila, je bila smrt obeh tragična. Zelo nevhvaležni bi bili, če ne bi v globoki pieteti omenili ta dva moža, ki sta vso svojo duševno energijo, čutenje in vse svoje življenje posvetila delavskemu pokretu, in da se ne bi v enaki meri spominjali ob tridesetletnici naše strokovne organizacije tudi čevljarja Grablovica, ki je naposled kot delavski agitator umrl v ljubljanski hiralnici. Kako je bilo tistihmal nevarno agitirati za delavski pokret, dokazuje dosti jasno dejstvo, da je bil Železnikar radi govora na nekem delavskem shodu obsojen na deset let ječe, od katerih je devet let odsedel, deseto pa mu je ob priliki neke amnestije bilo spregledano.

V času vzbujanja delavstva in probujajočega se delavskega pokreta o kakih strokovnih organizacijah in strokovnem pokretu v današnjem smislu seveda takrat ni bilo in tudi ni moglo biti govora. Oblika prvotnega združevanja, ki je sledilo po razpravah na shodih, za katere je prvotno dajal povod v svojih brošurah v Nemčiji Ferdinand Lassalle, so bila splošna delavska društva. A tudi za prvo tako društvo, ki je bilo ustanovljeno v Nemčiji, je dal iniciativo Lassalle. Društvo se je imenovalo „Allgemeiner deutscher Arbeiterverein“ (Splošno nemško delavsko društvo). Temu vzgledu so sledili delavci tudi v drugih državah. V nemških in čeških krajih takratne Avstrije so delavci pričeli posnemati delavce v Nemčiji. Konsekventno temu so se ustanovljala delavska, ponajveč izobraževalna društva pod najrazličnejšimi imeni. V Gracu (v današnji avstrijski štaterski) je bilo ustanovljeno društvo „Allgemeiner Arbeiter-Rechtschutz- und Bildungsverein“. Polagoma so se tudi že začeli pojavljati delavski časopisi. Gibanje je prehajalo čez dalje bolj na jug in ker je bil kader sodrugov v Ljubljani že dosti jak, je bilo tudi v Ljubljani ustanovljeno slično društvo, kakor v Gracu. V Ljubljani se je društvo po slovensko imenovalo „Splošno delavsko pravovarstveno in izobraževalno društvo“, ki pa so ga sodrugi po domače imenovali „Bildungsverein“. Že ime društva nam pove, da so sodrugi smatrali za nujno potrebno imeti neko zaslombo, ki bi jim nudila oporo v času krutega policijskega preganjanja. Da niso naši prvoboritelji na Slovenskem imeli postlano na rožicah, o tem nam priča najbolje Železnikarjev slučaj.

Poleg že imenovanih prvoboriteljev srečamo v „Splošnem delavskem pravovarstvenem in izobraževalnem društvu“ Jožeta Breskvarja, ki danes še kot čevljarški mojster skromno živi v Škofji ulici, krojača Tekavca, današnjega skladiščnika Stavnice družbe; Bajdeta, današnjega nameščenca mestnega pogrebnege zavoda; krojača Zadnika, ki danes v službi občine ljubljanske čuva mestne nasade; čevljarja Zavrnika, ki

pa danes ni več med živimi itd. Poleg teh in še drugih krojačev in čevljarjev pa srečavamo v tem prvem delavskem društvu v Ljubljani že celo vrsto mizarjev, kakor Josipa Zupana, predsednika naše poznejše strokovne organizacije in današnjega vpokojenca tobačne tovarne itd. Nadalje Jožeta Petriča, ključavničarja, ki še živi kot upokojen strojevodja v Rožni dolini pri Ljubljani, kjer ima njegova žena v najemu gostilno pri „Končanu“; Nace Mihevc, poznejši strojevodja, danes monter plinomerov v mestni plinarni ljubljanski itd., itd. Vsi ti možje, ki so že zdavni osiveli, so šli ljubljanskim mizarjem pri prvem pokretu in pri ustanovitvi današnje naše strokovne organizacije zelo požrtvovalno na roko in prišli tako v tesno zvezo s prvimi početki samostojnega društvenega življenja ljubljanskih mizarjev, s katerimi so tudi še pozneje te zveze gojili.

Nekako v tem času se je v Ljubljani pojavil danes v Ameriki bivaajoči ognjevit in zelo temperamentni govornik ter spreten žurnalista Etbin Kristan. Njegov prihod (menda iz Zagreba) je dal pokretu nov impuls. Dobil pa je nevarnega tekmeča v osebi duhovna, takrat mladeniškega, danes tudi že umrlega dr. Kreka, ki je z bistrim očesom opazil, da bo delavstvo v javnem življenju v dogledni dobi igralo važno vlogo in je zato skušal dati temu razvoju klerikalno smer. Sledili so nato zelo številni, od strani delavstva v masah obiskani shodi, ki so se po navadi vršili v dvorani takratnega hotela pri „Maliču“, to je v današnji hiši Jadranske banke na oglu Šelenburgove ulice in današnje Aleksandrove ceste, ali v steklenem salonu takratnega nemškega kazina odnosno današnje restavracije „Zvezda“ na Kongresnem trgu. Danes tega salona ni več.

Na teh shodih so se med E. Kristanom in med dr. Krekom vršile pravcate govorniške bitke. Toda izkazalo se je pri teh retoričnih turnirih, katerim je ljubljansko delavstvo z velikan- skim zanimanjem sledilo, da je izmed obeh borcev E. Kristan

Janko Telban.

Št. 215 ...

(Nadaljevanje.)

Skozi malo zamreženo okno je sijala luna ter metala refleks po rujavih stenah. V samotno celico je prodril žarek svetlobe kakor spomin na lepe mesečne noči tam daleč v drevoredu, kjer diha iz vsakega kotička vonj ljubezni in prostosti. S trudnimi koraki, globoko zamišljen, je meril malo sobo Radej — sedaj samo še številka 215. Vsepošod tišina, kakor bi vse izumrlo, samo ti nagajivi lunini žarki. Hodil je že dolge ure iz kota v kot, brez misli, brez čustev — brez življenja. Ustavil se je pri oknu ter se zagledal v razsvetljeno nebo in vsa bolest in prevara je na novo oživela.

„Mara! Moja Mara, kod hodiš, kod blodiš v tej bajni noči? Po drevoredu ali na samotni v smrečju skriti klopici? Se li kaj spomniš na nesrečnega Radeja?“

Klic je samotno odmeval od nasproti stoječega zidovja. Odmevalo je in se krohotalo, da je rezalo v dušo.

„Mara ... oj ... oj ...“

In ti, o mati, zakaj mi nisi dala ljubezni, zakaj me nisi v detinskih letih pritisnila na ljubeče materino srce? Kako vse drugače bi bila mojega življenja pot. Zver ljubi svoje mladiče, a ti nisi imela zame nobenih čustev. O mati — zakaj si mi dala življenje? Pustila bi me, da bi poginil za plotom, vrgla bi me v vodo kakor mlado mačko, ako nisi imela zame niti trohico ljubezni.

Pojdi in ne vrni se več!

Kako z lahkim srcem si to dejala, kakor tujcu, ki ti je ukradel vse. Kdo sem sedaj, niti človek več, brez imena in časti, samo suha številka. Kje je moja bodočnost, kam naj se obrnem — vsepošod odmeva goljuf!

O mati! O mati, kaj si naredila iz mene!“

„Hahaha ...“ se je zakrohotalo iz kota. „Norec ... Izpu- stijo te, ko odslužiš kazen, zopet boš prost. Tam v glavni ulici se tako lepo svetijo briljanti, skozi okno, samo z roko posežeš in bogat boš. Skozi železna vrata se pride v banko, a ne v taki mesečni noči, lepo se navrta blagajna in bankovci dežujejo, da je veselje ... Hahaha ...“

„Proč vi temne pošasti. Nikdar, nikdar več!“

Mrzla roka mu je objela vroče čelo. „Poslušaj, Radej. Vsak prestopek čas kaznuje. Ko boš prestal kazen za greh, zopet vstane v tebi nov človek poln moči do novega življenja. Šel boš tam v daljne kraje, kjer te nikdo ne pozna, in zopet boš pošten. Delo ti bo v srečo, vse drugo pride samo ob sebi. Naj bo tvoja pot ravna v bodoče, ne kreni ne na levo, ne na desno, naprej k poštenju naj bode tvoje geslo.“

„Hahaha ...“ je odmevalo iz kota. „Norec ... norec ... Čemu poštenje, ako si lačen. Nadaljuj pot, katero si tako lepo začel. Že pojde in če izpodleti, saj je v ječi tudi pri- jetno, prosto stanovanje in hrana. Poslušaj me in bodi pameten.“

„Mati! Stoj mi na strani ...“

Pojdi in se ne vrni več.

jačji. To je opazil tudi dr. Krek, ki je videvši, da ničesar ne opravi in da bi z nadaljevanjem takih shodov E. Kristanu le napeljeval vodo na mlin, dal svojim pristašem navodila za razbitje prihodnjega shoda. In v resnici je na prihodnjem shodu, ki se je k nesreči vršil v steklenem salonu kazine, nastal tak pretep, kakršnega v Ljubljani do tedaj še ni bilo. Da je zažvenketalo nešteto šip v stenah steklenega salona in da so bila po pretepu posejana tla s črepinjami razbitih vrčkov in steklenic, menda ni treba še posebej povedati. Skupili so klerikalci pri ti priliki tako, da so vsako nadaljno atakiranje v bodoče opustili.

Zabeležiti je bilo ravno povedano potrebno že radi tega, ker so ljubljanski mizarji na teh shodih tvorili precejšnje število obiskovalcev in so tudi pri opisani bitki v steklenem salonu kazine prav krepko sodelovali, in tudi radi tega, ker so si klerikalci že takrat in še pozneje prizadevali, da bi potegnili mizarje v svoj tabor — zaman. Po tem shodu je bilo za klerikalce v Ljubljani vse izgubljeno.

Splošno delavsko pravovarstveno in izobraževalno društvo je svojo agitacijo med tem že tako razširilo in med ljubljanskim delavstvom v toliko poglobilo, da je sklenilo 1. maj 1890 po vzoru delavstva drugih večjih avstrijskih mest praznovati prvič tudi v Ljubljani. Med ljubljanskimi mizarji, ki so bili takrat v delavskem pokretu že važen faktor, je vrelo, kar je v obliki stavke na tem prvem prvomajskem shodu prišlo tudi do izraza.

Dalje prihodnjič.

Za revizijo obratov!

Zakon o zavarovanju delavcev je uvedel v socialno-zavarovanih zavodih načelo paritete. To se pravi: v samoupravnih korporacijah sta z enakim številom predstavnikov zastopana delodajalec in delojemalec.

Delavski razred je uveljavljeni pariteti načelno nasproten. Kajti nemogoče je, da bi se nasprotna interesa delodajalcev in delojemalcev složno in za socialno zavarovanje uspešno uveljavljala v paritetnih zastopstvih. Še več! Z uvedeno pariteto je prestala moralna odgovornost delavskega razreda in — kaj čuda, če delavski razred danes napram ustanovam socialnega zavarovanja ne kaže vselej za njihov razvoj nujno potrebne moralne odgovornosti.

Dogodki zadnjih let po uvedbi paritetnega zastopstva kažejo v vsej nagoti in jasnosti njeno pogrešnost, obenem pa v polnem obsegu potrjujejo pravilno stališče, ki ga je v tem oziru vedno in dosledno zastopal delavski razred.

Bridko se vara oni, ki smatra, da se je delavstvo sprijaznilo z uvedeno pariteto. Nasprotno. Parola večinskega zastopstva v socialno-zavarovanih ustanovah je ostala neizpremenjena in delavstvo naše države bo dalo ob svojem času tej svoji zahtevi primerne in učinkovitega povdarka. Ta povdarek pa bo tem učinkovitejši, ker ga bodo podpirale najžalostnejše izkušnje, ki jih je pokazala pariteta.

Delodajalci hlinijo velikansko skrb za obolele in ponesrečene delavce. Polna usta pomilovanja in usmiljenja, obenem so pa tudi polna lepih besed o skrbi za obolele in ponesrečene. V dejanjih pa je seveda drugače. Vpliv, ki ga jim nudi paritetno zastopstvo v zavarovalnih institucijah uporablja edino le v svojo korist. Svojo korist pa vidijo seveda najprej v tem, da se prispevki znižujejo in varujejo delodajalski žepi. Zato povdarjajo ob vsaki priliki in priložnosti, da so socialna bremena preobčutna, da naša mlada industrija taka bremena le težko zmaguje. Zato smo že ponovno brali

o znižanju nezgodnih prispevkov, zato, ker se skrb delodajalcev za socialno zavarovanje zaključuje in nehava pri vprašanju plačevanja zavarovalnih prispevkov.

Pa še več!

Pustimo ob strani, kako določajo prispevke. Zadeva zavarovalnih tehnikov, pravijo, je to in po njihovem strokovnem mnenju bo tudi znižani prispevek odgovarjal zahtevam in potrebam.

Pričakovali pa bi, da bodo delodajalci redno plačevali vsaj zakonito določene zavarovalne premije. Kaj še! Tudi tukaj se nudi delodajalcu prilika, da očuva svojo kaso občutnejše škode. Zato se je uveljavila splošna praksa, da delodajalci svojih zaposlenih delavcev bodisi sploh ne prijavljajo ali pa prijavljajo z nižjimi zaslužki od dejanskih.

Strokovne organizacije in njihovi funkcionarji imajo dnevnega opravka s pritožbami delavcev, da dobivajo prenizke dajatve. Ugotavljanje pritožbe pa pokaže: delodajalec je delavca prenizko zavaroval, delodajalec je navedel za delavca prenizko mezdo. Ker se odmerjajo na podlagi mezde prispevki, zato je prijavljanje nižje mezde za delodajalca čisto „rentabel“ posel.

Ta posel se delodajalcu izplača, četudi se od časa do časa „vjam“, izplača pa zato, ker je to postalo sodeč po nešteti pritožbah — že splošno udomačeno in osvojeno pravilo...

Dogajajo se naravnost neverjetne stvari. Delodajalec odteguje v redu od delavčeve mezde predpisano polovico, delavec pa ne ve, da je nižje zavarovan in da porabi delodajalec del odvzetega prispevka za kritje nanj odpadajočih prispevkov. Pa še gorostastnejše je, ko delodajalec samo od delavčevega zaslužka več odtegne, kot znaša celoten prispevek. Poznamo slučaje, ko je delodajalec odtegnil od delavčevega zaslužka trikrat toliko, kolikor je znašal celotni zavarovalni prispevek. Da je prav ta delodajalec zelo glasno tožil o socialnih bremenih, se razume samo ob sebi.

Proti takemu postopanju delodajalca je delavec običajno brez moči. Z odpustom kazujejo delodajalci vsakogar, ki bi se predrznil zahtevati na vpogled podatke o svojem zavarovanju.

Pa tako postopanje ni v kvar samo posameznemu delavcu. Prav tako, ali pa še bolj škoduje to celotnemu zavarovanju. Saj je možna pravilna računaska kalkulacija le na bazi, da objame zavarovanje vse zavarovanju zavezane osebe in zavaruje ves zaslužek. Zato streme vsi zavarovalni zavodi za tem, da zavarujejo kar največji odstotek zavarovanju zvezanih oseb.

To upravičeno stremljenje zavarovalnih zavodov podpira tudi zakon o zavarovanju delavcev. Nosilec zavarovanja omogoče revizijo obratov, kako in v koliko vrše delodajalci dolžnosti, ki jih nalaga zakon.

Žal pa, da se te zakonite pravice v zadnjih letih zavarovalni zavodi ne poslužujejo in — kakor je videti, uživajo delodajalci pri teh zavodih polno zaupanje.

To zaupanje pa so dosegli delodajalci s paritetnim zastopstvom. Kaj jim mar iniciativno sodelovanje pri izgraditvi modernega socialnega zavarovanja! Zato so raje uveljavili svoj paritetni vpliv, da preprečijo vsakršno revizijo in takoj onemogočijo vsak dvom o izpolnjevanju delodajalskih dolžnosti na polju socialnega zavarovanja.

Pravijo, da je postala bolniška panoga socialnega zavarovanja pasivna. To se pravi, da vplačani (predpisani) prispevki ne zadoščajo za sprotne dajatve, kaj šele, da bi se

ustvarili predpisani, nujno potrebni rezervni fondi. Precej drugače pa bi izgledalo, če bi se izvedla energična revizija obratov. Kaj ni zato dolžnost delavskih organizacij, da brezobzirno zahtevajo takojšnjo revizijo vseh zavarovanju zavezanih obratov? Itak skromno odmerjene prispevke mora plačevati vsak delodajalec in — napačno je tudi s stališča podjetnikov, če krijejo s svojimi vplivom one, ki upropaščajo socialno zavarovanje.

Ne glede na to, da zahteva poštena konkurenca enake produkcijske pogoje, bo dvakrat udarjen oni, ki sedaj redno in pošteno odračunava prispevke takrat, ko bo treba vsled pasivnosti bolniškega zavarovanja zvišati prispevek.

Zato mora biti tudi podjetniški razred za to, da se uvede najstrožja revizija obratov. Oni, ki je čiste vesti, se revizije ne boji, oni pa, ki na račun delavčeve bolezni, delavčeve nezgode špekulira, ne zasluži zaščite reelnega podjetnika.

Vabilo.

Dne 26. julija t. l. se z ozirom na tridesetletnico strokovne organizacije lesnih delavcev ljubljanskih vrši

JUBILEJNI OBČNI ZBOR

podružnice Osrednjega društva lesnih delavcev v Ljubljani. Na dnevnem redu bo slavnostni govor ter pozdrave in čestitke za stopnikov glavnih odborov ostalih strokovnih, kulturnih in gospodarskih organizacij. Jubilejni občni zbor se prične točno ob 9. uri dopoldne v veliki dvorani Mestnega doma. Po občnem zboru bo slikanje vseh udeležencev.

Sodruge ljubljanske lesne delavce pozivljemo, da se napovedanega zborovanja v polnem številu udeleže. ODBOR.

Na delo za našo strokovno organizacijo.

Da bi ublažil nekoliko mučni vtis, ki ga je napravil finančni minister s svojim direktnim davkom na ročne delavce, je sklical konferenco. Na to konferenco pa finančni minister ni pozval niti enega zaupnika delavskih zbornic, niti delavskih strokovnih organizacij, pač pa samo zastopnike trgovskih, obrtnih in industrijskih zbornic ter centralo industrijskih korporacij v Beogradu. Delavske strokovne organizacije, ki se jih novi direktni davek najbolj tiče, je finančni minister popolnoma izločil.

O strogo delavski zadevi naj torej odločujejo le zastopniki velekapitalistov! To je dejanje, mimo katerega ne moremo iti in je za lesne delavce, kakor tudi za vse delavstvo Jugoslavije tako velike važnosti, da moramo obrniti nanj vso svojo pozornost. Iz njegovega stališča kot eksponenta kapitalističnega razreda nam je njegovo postopanje popolnoma razumljivo. Zakaj? On kot tak smatra na eni strani delavske strokovne organizacije najbrže za tako slabe, da jih pri svojem poslovanju ne smatra za potrebno oziroma noče upoštevati. Na drugi strani pa vidimo močno organizacijo vseh industrijcev in trgovcev, bodisi v zvezah industrijcev poedinih pokrajin, bodisi v centrali teh zvez v Beogradu. Skratka, strumno organizirani kapitalisti finančnemu ministru imponirajo, zato naj po njegovem mnenju zastopniki kapitalistične organizacije soodločujejo tudi o vprašanjih, ki so drugače čisto delavskega značaja.

Kaj to pomeni za delavce, ni težko uganiti. Ni dovolj, da industrija reže delavcem v svojih obratih tako skromno

kruh, da je njihovo življenje pod vsako kritiko, ona naj še odločuje o delavstvu v državi. Tako ne more in tudi ne sme biti. Življenski interes delavcev zahteva, da na odločilnih mestih odločajo o usodi delavstva ne razne obrtne, trgovske in industrijske organizacije, to je zastopniki velekapitala, ampak legitimni zastopniki delavstva.

Tu vidimo, kako velikanske važnosti je za delavstvo močna strokovna organizacija. Te važnosti se mora pa delavstvo tudi zavedati in iti na delo za dosego njene moči in veljave z vso svojo silo in z vsem svojim zanimanjem. Vedeti moramo, da ako bi bilo delavstvo v celoti tako močno organizirano kot so vsi kapitalisti in bi tako enotno delovalo za izboljšanje svojega položaja kot delajo le ti, bi do tega davka najbrže ne prišlo ali pa, če bi kljub temu prišlo, bi bil prisiljen finančni minister upoštevati v prvi vrsti delavske zbornice in delavske strokovne organizacije. Na ta način bi davek na zaslužek delavca izgledal vse drugače, kot pa izgleda v resnici.

Pri vprašanju strokovnih organizacij in še posebej pri naši strokovni organizaciji lesnih delavcev pa vidimo tole: mnogo je sodrugov, ki že stoje v naših vrstah in se pomena strokovne organizacije zavedajo, mnogi tudi vse svoje sile in vso svojo požrtvovalnost zastavljajo v dosego tega cilja. Pa ves njihov trud za razširjenje naše strokovne organizacije rodi vsled težavnosti tega dela le polagoma uspehe.

Vsekakor si glede važnosti našega eksistenčnega boja moramo biti na jasnem. Ni namreč prijatelj delavcev tisti, ki o „socialnosti“ in socializmu le govori, ampak tisti, ki se delavskega boja proti kapitalizmu tudi aktivno udeležuje. Kdor ni z nami, je proti nam, mora biti geslo vsakega zavednega delavca.

Časi so resni! Gre za življenski obstoj tisočerihi slovenskih in jugoslovanskih delavskih družin. Z energičnim, vztrajnim in požrtvovalnim delom v organiziranih vrstah moramo preprečiti, da bi delavske interese pri vladi zastopali kapitalistični krogi. O svoji usodi mora delavstvo samo odločati! Zato pa, sodrugi, je prva naša naloga, da strnemo vse svoje sile v naši strokovni organizaciji. Kdor se čuti delavca, mora v našo razredno strokovno organizacijo. Vsi v boj proti krivičnemu kapitalističnemu redu in proti izkoriščanju ter za postavljanju delavstva.

Svarilo.

Mariborska borza dela priobčuje v časopisju oglas, v katerem išče za neko tovarno za vagone v Srbiji 70 ključavničarjev, 70 mizarjev, 15 pleskarjev itd. Da ne bi izmed mizarjev nikdo šel mariborski borzi dela in njenemu inseratu na limanice, smatramo za svojo dolžnost, da našim sodrugom povemo to, kar mariborska borza dela v svojem častitem inseratu ni povedala. Tovarna, za katero išče mariborska borza dela vsakovrstne profesionalne delavce, je tovarna za popraviljanje tovornih vagonov v Kruševcu v Srbiji. Delovni in plačilni pogoji v tej tovarni so tako mizerni, da tamkaj nihče ne ostane. Na stotine brezposelnih mizarjev v Beogradu in Srbiji sploh raje strada, predno bi šli tjakaj delat. Kdor je prišel v to tovarno oblečen in obut, je šel iz nje razcapan in bos. In ker uprava te tovarne ne more ujeti nobenih kalinov več v Srbiji, zato jih sedaj išče v Sloveniji. Očividno si misli uprava, da si delavci iz Slovenije, ako pridejo v Kruševac, vsled oddaljenosti in vsled pomanjkanja sredstev ne bodo mogli pomagati in ji bodo izročeni na milost in nemilost, kar pri srbskih delavcih ni slučaj.

Plače, ki jih uprava plačuje profesionistom, so naravnost „knežje“, znašajo namreč po Din 3, Din 3:50, Din 4 in največ Din 4:50 na uro! Ker pa uprava ve, da bi v Kruševcu tudi berač s tako plačo živeti ne mogel, priznava za gotovo množino izvršenega dela še neke malenkostne premije, kar je sistem, ki je med vsemi plačalnimi sistemi najbolj umazan. Kdor torej noče zapraviti morda zadnje prihranke in noče priti, kakor pravimo, popolnoma na psa, naj se nikar ne podaja v Kruševac.

Agitacija za kruševsko tovarno za popravljanje tovornih vagonov je prava svinjarija in se ne moremo dosti načuditi mariborski borzi dela, da se da za tako agitacijo zlorablja. Za to menda tudi mariborska borza dela ni tukaj, da bi spravljala slovenske delavce v nesrečo. Ali pa morda hoče renimirati in se postavljati ter obračati na se pozornost, češ, kako agilna je? V očigled dejstva, da bi slovenski delavci morali plačati tak renome proketo drago, česar se borza gotovo mora zavedati, odločno prosimo mariborsko borzo dela, da v svojem kakor tudi v interesu delavcev s takimi blufi in sleparskimi inserati preneha, ako si noče izpodkopati zaupanje, ker bodo morali delavci drugače reči, da mariborska borza „rada“ jih zna imeti rada.

Lesni delavci pozor!

Pod tem naslovom smo iz vrst lesnih delavcev v Mariboru prejeli članek nastopne vsebine:

„V sedanjem času je dolžnost vsakega lesnega delavca, da s podvojeno pazljivostjo sledi razvoju dogodkov. To je tembolj potrebno, ker vsi znaki kažejo, da je tudi moralnost naših delodajalcev zelo dvomljive vrednosti. Ni dosti na tem, da moramo od naših lačnih plač plačevati vedno večje indirektne in sedaj tudi direktne davke, čeprav od daleč nimamo eksistenčnega minimuma, nas tudi naši delodajalci na vsakovrstne načine kujonirajo. Za novi davek se imamo zahvaliti poslancem vseh barv in kalibrov, katerim smo pri zadnjih volitvah dali naše glasove. Težkim udarcem, ki jih prejemamo od strani režima, se pridružujejo nič manj težki udarci od strani naših delodajalcev.“

Sedaj ko se lesni delavci nahajamo v največji stiski, in ko živimo v razmerah, kakor si jih hujše misliti ne moremo, prihajajo naši podjetniki in nam ponujajo podaljšanje delovnega časa. Nemoralna stran te ponudbe je očitna in se zrcali poglavitno v demagogičnih frazah, s katerimi nas pitajo in kojih zlagani refren je, da bomo več zaslužili, če akceptiramo deseturni delovni čas!? Koliko je na teh puhlih frazah resnice, si vsakdo lahko misli, posebno še ako upošteva „dobrohotno“ tendenco gospodov mojstrov, ki gre za tem, da nam naše itak že mizerne plače regulirajo seveda navzdol. Zato je ponudba deseturnega dela milo rečeno nesramnost, ki je tem večja ako upoštevamo, da se vsled pomanjkanja dela nahaja cela vrsta naših sotrpinov na cesti brez dela in, kar je naravnega, tudi brez jela. Še skrajšati bi bilo treba delovni čas, da bi prišli vsi brezposelni mizarji do dela, ne pa podaljšati, da bi se število brezposelnih še povečalo.

Pa kdo bi računal na uvidevnost naših delodajalcev, ta bi s tem samo dokazal, da je jako kratke pameti. Njim je glavno na tem, da sami ne čutijo praznih želodcev in da ne trpe njihovi svojci pomanjkanja; kaj delavec mizar, njegova usoda jih nič ne briga. Smisla za naše težnje in potrebe bomo delavci mizarji od naših delodajalcev pričakovali zaman, zato bi bilo tudi nespametno, da bi se jim glede podaljšanja

delovnega časa usedli na limanice in s tem pljunili v lastno skledo.

Ako bi naša nezavednost segala tako daleč, da bi se sprijaznili s podaljšanjem delovnega časa, bi s tem gotovo napravili gospodom mojstrom največje veselje; toda mi jim tega veselja napravili ne bomo, ker gre naše trpljenje, ki ga prenašamo, že predaleč in bič, ki smo si ga sami spletli potom naše indolence, na naših plečih že preveč občutimo, zato je tudi že skrajni čas, da krenemo na pot absolutne organizacije, ker bi še nam drugače znalo pripetiti, da zapademo hujšemu suženjstvu, kakor pa je bilo v srednjem veku. „Dobrote“ deseturnega delovnega časa torej hvaležno odklanjamo.

Omeniti nam je tudi pri ti priliki prakso mariborskih podjetnikov, ki se je poslužujejo v svrhu zniževanja naših že itak beraških plač. Za vzgled naj služi sledeči slučaj: Nedavno tega je bilo pri tvrdki Klančnik in Kompare odpuščenih več dobro kvalificiranih delavcev mizarjev z motivacijo, da primanjkuje dela. Ta motivacija je bila lažnjiva, kajti taista tvrdka je namesto odpuščenih sprjela v delo druge, katerim pa ni dala več tisto plačo, kakor so jo imeli prejšnji, in tako je izvedla redukcijo plač! Najbrže je tako postopanje v očeh gospodov mizarjskih mojstrov jugoslovansko — narodno, pošten človek ima o takih nizkotnih, umazanih trikih drugo mnenje.

Vsekakor bodo delavci mizarji dobro storili, da se Mariboru v velikem loku izogibajo in da ne poprašuje nihče za delo, osobito ne pri tvrdki Klančnik in Kompare. Vsak dohod mizarjev v Maribor ne pomeni družega, kakor povečanje brezposelnosti v tem mestu in voda na mlin delodajalcev, katerim je brezposelnost dobro došlo sredstvo, da delavce mizarje v vsakem oziru še bolj pritisnejo ob zid.

Sicer je pa že skrajni čas, da nas sreča pamet in da se končno začnemo zavedati dolžne proletarske solidarnosti napram samim sebi in napram naši strokovni organizaciji. Dovolj časa smo čakali na kakega odrešenika — zaman, ker takega odrešenika od nikoder ne bo. Sami se bomo morali poprijeti dela in združiti vse naše moči v strokovni organizaciji, kajti le neumorno, premišljeno, požrtvovalno in pozitivno delo nam bo prinašalo pozitivnih uspehov in pozitivnega sadu.

Iz tega sledi nauk, da ne bomo smeli spati spanje pravičnih, čakati drug na drugega in sklicevati se na organizacijo, katere se drugače izogibljemo meneč, da je dosti, ako izgovarjamo njeno ime. Organizacija smo mi sami in kakršni smo mi, taka je tudi organizacija. V tem pogledu je naša strokovna organizacija kakor ogledalo, ki pokaže natančno obraz tistega, ki vanj pogleda.

Zatorej na plan, sodrugi, v organizacijo, jačajmo jo, s tem bomo jačali tudi sami sebe. Gre za to, da si ohranimo, kar smo si s težko mujo pridobili, gre pa tudi za to, da si priborimo še vse ono, kar nam po vsej pravici gre. Vzvišeni ideal nam vsem pa mora biti človeka dostojno življenje!

Tako naši mariborski sodrugi in prav imajo.

Gospodarstvo.

„Trgovski list“ z dne 9. julija t. l. prinaša na uvodnem mestu daljši članek, v katerem slika desolatne razmere, ki so nastale vsled padca italijanske lire in porasta dinarja v lesno-industrijski in lesnotrgovski panogi. Da devalvacija italijanske lire in našega dinarja v sedanji obliki in smeri na lesno panogo našega gospodarstva ni mogla ostati brez občutnih posledic, je pač razumljivo osobito za onega, kdor pozna „sposobnost“ naših merodajnih krogov. V vsaki drugi državi bi režim storil

vse, da bi promet olajšal, in sploh vse, kar je mogoče, da tako važno panogo narodnega gospodarstva, kakor je pri nas lesnoindustrijska panoga, reši pred opasnim zastojem. Indolencja našega režima pa je v tem pogledu brezprimerna. Jugoslavija je na italijanska lesna tržišča navezana in je vsa prosperiteta naše lesne industrije in tozadevna bilanca od teh tržišč odvisna, ne stori se pa prav ničesar, kar bi to industrijo rešilo pred grozečo nevarnostjo propada.

Dne 21. januarja t. l. se je, kakor znano, vršila v Beogradu konferenca zastopnikov lesne industrije in trgovine. Sklical je bil takrat to konferenco minister za šume in rude dr. Žerjav. Da je minister Žerjav ob ti priliki obljuboval vse mogoče in nemogoče, je pri navadi jugoslovanskih ministrov razumljivo. Toda ne le, da je ostalo samo pri obljubah, temveč položaj lesne industrije in trgovine se je od tistihmal še znatno poslabšal. Meseca maja t. l. so se prevozne tarife za les po italijanskih železnicah znatno povišale in čeprav je bila pri tem udarjena tudi naša lesna industrija, ni naša vlada storila ničesar, da bi ta udarec parirala.

Prejšnji minister za promet g. Popovič je, upoštevaje težki položaj naše najvažnejše gospodarske stroke, že lansko leto meseca julija odredil, da se ima prevozna tarifa za les na naših železnicah za 30% znižati. To zahtevo so zastopniki lesne industrije in trgovine na svoji konferenci dne 21. januarja t. l. ponovili; do danes pa odredba ministra Popoviča še ni izvršena, ker generalna direkcija ministrove odredbe kratkomalo ni upoštevala! Da ministru podrejeni organi ministrove ukaze ne izvršujejo, je tudi neka vrsta jugoslovanske — nikjer druge mogoče — specialitete. In ker je pri nas vse mogoče, je tudi to mogoče, da je gospod Popovič kot minister 30% znižanje prevoznih tarifov navidezno sicer odredil, ob enem pa nemara tudi namignil generalni direkciji železnic, naj odredbe ne izvrši. Trgovski sklepi, ki so bili napravljeni na podlagi znižane prevozne tarife, so seveda padli v vodo. In tako kakor je potegnil za nos lesne industrije minister prometa Popovič, tako jih je tudi potegnil za nos minister za šume in rude dr. Žerjav, ki je konferenco odnosno enketo lesnih industrijcev in trgovcev z dne 21. januarja t. l. očitvidno rabil za okrepitev svoje pozicije in za nič drugega.

Če ne bi po krizi bili prizadeti tudi številni lesni delavci, bi bila šlamastika gospodom lesnim industrijcem, v katero so zabredli, privoščiti in to zaradi tega, ker so neprestano rohnili le proti delavstvu in socialni zakonodaji, v svoji kratkovidnosti pa so na možnost gospodarskega razvoja pozabljali in so začeli zvoniti še le po toči. To jih sedaj tepe, tepe pa tudi delavce. Po statistiki Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Ljubljani je pri lesnoindustrijskih obratih v Sloveniji, pri katerih je zaposlenih nad 20 delavcev, bilo dne 1. maja 1923 zavarovanih pri tem uradu 4500 delavcev, med tem ko jih je dne 1. maja 1924 bilo zavarovanih le 3500, torej za 1000 manj.

Pa pravijo, da „nema para“. Komanda 5. armijske oblasti v Nišu razpisuje dobavo večje količine pisarniškega pohištva od najpreprostejše do najfinejše vrste ter salonske in sobne oprave iz trdega in mehkega lesa. Prav je, bo vsaj nekaj dela, toda tisti podjetnik, ki bo tako srečen in dobi to dobavo, bo dobro storil, če bo zahteval plačilo pogojene cene naprej, ker bi se mu po dobavi znalo pripetiti, da se ga odpravi z besedami „nema novaca“, ali pa, da se mu reče „pa to je za državo“!

Konferenca lesnih industrijcev nasledstvenih držav. Z Dunaja poročajo, da se bo v kratkem tamkaj vršila med-

narodna konferenca producentov lesa in lesnih trgovcev. Program za konferenco je sledeč: odprava omejitev izvoza lesa, znižanje izvoznih tarif, ugotovitev enotnih tarifov za les med nasledstvenimi državami in z ostalim inozemstvom itd. Kot države prihajajo v poštev Jugoslavija, Češkoslovaška, Avstrija, Poljska, Italija in Romunija.

Trboveljska premogokopna družba je imela dne 30. junija 1925 občni zbor. Produkcija se je napram 1923 zvišala za 18% in je znašala (1924) 1,560.310 ton (tona 1000 kg). Čisti dobiček za leto 1924 je znašal 38,530.792.13 Din.

Izvoz lesa v maju 1925. V mesecu maju t. l. se je iz Jugoslavije izvozilo lesa 99.949 ton (v aprilu 1925 96.611 ton) stavnega lesa v vrednosti 109,900.000 Din. Les se je izvažal v Italijo, Mažarsko in Francijo.

Izvoz lesa iz Avstrije. V prvih treh mesecih t. l. je Avstrija izvozila 440.000 ton (tona 1000 kg) lesa. Leta 1924 je v isti dobi izvozila 230.000 ton.

Radi številnih nezgod.

Nezgode pri sekanju lesa so tako pogoste, da je smatral Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani za potrebno apelirati na Zvezo industrijcev na slovenskem ozemlju v Ljubljani, naj pozove svoje člane lesne industrije, da nabavijo potrebne pripomočke za prvo pomoč pri nesrečah, katerim so baš gozdni delavci v veliki meri izpostavljeni. In ker smo mnenja, da bi prav nič ne škodovalo, če bi Zveza industrijcev namesto neprestanega „poučevanja“ svojih članov, kako se delavce odpravlja s čim manjšimi plačami, iste tudi enkrat poučila, da je za slučaj nezgod za delavce skrbeti vsaj v toliko, da ne podležejo zadobljenim poškodbam. Smo radovedni, kako in v koliki meri bo ugodila pozivu Okrožnega urada, ki se glasi:

„Pri nezgodah v lesnoindustrijskih obratih, ki jih je doslej obravnaval Okrožni urad, smo ponovno ugotovili po vsem nezadostno in neprimerno skrb za prvo pomoč ponesrečenim. Predvsem pa se nanaša ugotovitev na nezgode onih delavcev, ki so zaposleni v gozdovih pri sekanju in spravljanju lesa. Velika oddaljenost, težaven dostop do delovnega prostora izključuje mnogokrat takojšnjo zdravniško pomoč, zavarovani člani pa, ki bivajo v kolibah, nimajo za prvo pomoč zelo pogosto niti obvezivnega materiala, niti primernih nosilnic za ponesrečenca. Posledica teh nedostatkov so najrazličnejše komplikacije, ki nastopajo po nezgodi (zastrupljenje, krvavitve) in ponesrečeni mora prestat v takih okoliščinah najhujše muke.

Ker računamo na uvidevnost prizadetih lesnoindustrijskih podjetij in tvrdk, nam je čast zaprositi naslovno zvezo, da opozori v svojem delokrogu vsa lesna podjetja na gornjo okolnost in jim priporoči:

1. da nabavijo svojim obratom tudi v gozdnem delu za prvo pomoč potrebno desinfekcijski in obvezilni material in
2. dajo na razpolago vsem delavskim partijam po eno nosilnico za transport ponesrečenih in obolelih delavcev.

Omenjamo, da se ne sklicujemo na zadevno zakonito zavezanost, ker smo uverjeni, da bodo vsa podjetja uvidela absolutno nujnost in potrebo našega zaprosila. Pripominjamo še, da urad zaznamuje največ in najtežje nezgode v lesni industriji.“

Vestnik organizacije.

Maribor. Dne 7. julija t. l. se je v prostorih delavskega doma vršil polletni občni zbor tukajšnje podružnice Osrednjega društva lesnih delavcev. Zborovanje je ob 17. uri otvoril s. Matjašič s temle dnevnim redom: 1. Poročila funkcionarjev, 2. dopolnilne volitve odbora, 3. raznoterosti.

Po prečitaniu zapisnika zadnjega društvenega zborovanja je s. Klančnik podal poročilo o denarnem prometu in stanju društvene blagajne. Za nadzorstvo, ki je našlo blagajno v redu, je poročal s. Kopic. Dodatno k svojemu poročilu pripominja s. Klančnik, da je tekom meseca junija na novo pristopilo več novih članov. V tem mesecu je število novih članov prekosilo vse prejšnje mesece tega leta. Apelira na sodruge, da bipošvečali posebno pažnjo agitaciji, osobito med mladimi lesnimi delavci.

Po poročilih se je prešlo na drugo točko dnevnega reda: nadomestne volitve v odbor, ki ga je bilo treba izpopolniti, ker so nekateri sodrugi odpotovali ali pa so za dalje časa postali brezposelni. Izvoljeni so bili in sicer: predsednikom s. Matjašič, blagajnikom s. Erman Ivan in zapisnikarjem s. Klep Anton. Kot revizor je bil poleg s. Kopic izvoljen s. Ramek Ivan. Končno je bil predsednikom pomočniškega zbora izvoljen s. Kolar Anton. Izvoljene sodruge čaka težko delo; zastaviti bodo morali vso moč, da dvignejo organizacijo na prejšnjo višino.

V daljšem govoru pozivlje novi predsednik s. Matjašič navzoče člane, da ostanejo zvesti svoji strokovni organizaciji in gredo novemu odboru v vsakem oziru na roko, ker prihaja odbor še le tedaj do polne veljave, kadar stoji članstvo za njim kot en mož. S. Kolar se zavzema za prirejanje predavanj, kakor se je to pri zadnjem zborovanju že bilo sklenilo, in ki so zlasti za mlajše sodruge nujno potrebna.

S. Skuk priporoča navzočim gojitev medsebojne zvestobe in solidarnosti. S. Klančnik omenja bolniški sklad pri podružnici in pravi, da bo treba ali začeti znova s pobiranjem posebnih prispevkov ali ga pa sploh opustiti. Bolniški sklad je izčrpan in ni mogoče izplačevati nobenih podpor več, krivda leži na članih samih, ker niso smatrali za potrebno doprinasati za sklad potrebnih žrtev. S. Kolar daje nekatera pojasnila glede izleta na Pohorje. H koncu se še razvije razgovor glede tovarne za vagone v Kragujevcu (tovarna se nahaja v Kruševcu in ne v Kragujevcu, opom. ured.) in se ugotovi, da tam ne more biti posebno dobro, ker je v Beogradu in Srbiji dovolj brezposelnih delavcev. Če pa tamošnji brezposelni delavci nočejo delati v ti tovarni, je to dokaz razmer, ki jih ne more nihče prenašati.

Nato s. Matjašič dobro uspelo zborovanje ob 21. uri zaključiti.

V Črni in Prevaljah (v prvem kraju dne 5., v drugem dne 6. julija t. l.) so se vršili sestanki lesnih delavcev, na katerih so se obravnavali večinoma stvari, ki se tičejo krajevnih, domačih razmer. V Črni se je vršil sestanek v prostorih gostilne g. Krulca, v Prevaljah v gostilni pri „Štefanu“. Obeh sestankov se je udeležil s. Tokan iz Ljubljane. Po vsestranskem razmotrivanju celotnega položaja in danih prilik se je v Črni prišlo do zaključka, da je potrebno, da vsak posamezni član postane agitator, ter da privede vsaj nekaj novih članov v strokovno organizacijo. Prilika je za to dana, kajti število zaposlenega lesnega delavstva v Mežiški dolini je tolikšno, da je polje za pridobivanje novih članov zelo obširno. In če bodo sodrugi izvršili ta posel, bodo ne le ostalim, temveč v prvi vrsti tudi samim sebi koristili.

Tudi v Prevaljah so sodrugi prišli do prepričanja, da je treba razviti agitacijo med še neorganiziranimi lesnimi delavci. Poleg tega se je na sestanku v Prevaljah razmotrivalo tudi o vprašanju proste kurjave in se je sklenilo napraviti tozadevne korake.

Na sodrugih Mežiške doline je ležeče, da svojo namero v polnem obsegu izvrše. Sedaj je namreč čas za agitacijo in organiziranje in ta čas je treba izkoristiti, kajti prišel bo čas, ko se bo treba lotiti aktivnega dela v smeri socialnega in gospodarskega udejstvovanja. Za to na delo, da bomo pripravljani!

Beleške.

V narodni skupščini je poslanec dr. Gosar vložil na ministra financ vprašanje, zakaj je pozval na konferenco glede dvaostotnega davka na zaslužek ročnih delavcev samo zastopnike trgovskih, obrtnih in industrijskih zbornic ter osrednje centrale industrijcev v Beogradu, ne pa zastopnikov delavskih zbornic in delavskih strokovnih organizacij. V vprašanju zahteva ob enem tudi, da se skliče nova konferenca. Prav je, če se je poslanec Gosar spomnil na krivično obdavčene delavce, toda malce pozno se je spomnil poslanec Gosar. Takrat ko je namreč bilo čas za energičen protest, je gospod doktor in vsa klerikalna kompanija v narodni skupščini molčal odnosno molčala kakor riba! Sedaj je poslanec Gosar nekoliko pozvonil po toči, da bi zapeljanim delavskim volilcem nasul vsaj nekaj peska v oči, pa ne bo držalo. Klerikalna družba, ki ima v Sloveniji v zakupu skoro vse mandate, nosi v glavnem odgovornost za novo breme in ne samo finančni minister. Delavstvo si bo za prihodnje volitve gotovo zapomnilo, kake so bile obljube in kakšna so v resnici bila dejanja. „Farbarija“ ne bo držala, to naj si poslanec Gosar kot klerikalen oproda zapomni.

Kakor iz „Grafičnega Radnika“ posnemamo, so tiskarji-delavci priredili izlet na Dunaj in Prago. Na pot so odrinili dne 20. junija t. l. Izlet je priredil „Savez grafičnih radnika Jugoslavije“ in so se ga tiskarji v lepem številu udeležili iz Ljubljane, Celja, Maribora in vseh večjih mest Jugoslavije sploh. Imel je značaj strokovne in poučne ekskurzije, to se pravi, da so si udeležniki poleg drugih znamenitosti na Dunaju in Pragi v glavnem ogledovali velika, moderna tiskar-niška podjetja.

Kdaj pridemo mi lesni delavci tako daleč, da bi napravili izlet na Dunaj in Prago? Tudi nam bi se nudilo silno veliko videti na polju naše stroke.

Razno.

Izid volitev v Narodno skupščino na Holandskem. Ravnokar končane volitve za parlament na Holandskem, ki šteje 100 članov, so prinesle naprednim strankam znatno ojačenje.

Do sedaj je holandski parlament štel 32 katoličanov, obe protestantske skupine pa sta štele 27 poslancev. Protestanti so pri teh volitvah zgubili tri in katoličani dva mandata. Socialisti so imeli do sedaj 20 in so napredovali na 24 mandatov. Napredni demokratje so napredovali od pet na sedem mandatov. Komunisti so imeli do sedaj dva mandata, sedaj imajo le še enega. En mandat so zgubili tudi liberalci.

Kakor videti socializem na Holandskem napreduje.

Novi boji v Maroku. Položaj v francoskem Maroku se je zopet poostiril. Pogajanja med Rifanci in Francozi, ki so obetala skorajšnje pomirjenje, so se naenkrat prekinila. Vodja vstašev Abd-el-Krim je medtem pridobil zase celo vrsto plemen, ki so se naenkrat navalila na francoske postojanke. Bilo je na obeh straneh veliko mrtvih in ranjenih. Izgleda, da so sedaj vstaši tudi bolje preskrbljeni z municijo in orožjem. Ta konflikt je zavzel že tako velike dimenzije, da so v Parizu v resnih skrbah. Seveda iščejo že zopet krivce tam, kjer jih ni. Govori se celo o neki prav ostri demarši, ki jo je baje izročila francoska vlada v Moskvi in v kateri zahteva, da se preneha z boljševiško propagando med podjarmljenimi plemeni. Ta je pa lepa. Kakor da bi se Marokancem, če bi ne bilo te proklete propagande, najboljšo godilo! Podjarmljeni narodi hočejo biti prosti, in če hočejo Francozi imeti mir, naj jih kratkoma prepustijo svoji usodi, pa ne bo treba niti vojne v Maroku, niti demarš in protestov v Moskvi.

Azijatska kultura. V bližini Tokija, glavnega mesta na Japonskem, so dobili na železniškem tiru 50 Korejancev tik pred prihodom vlaka. Vlegli so se tja, da bi jih vlak povozil. Pri zaslišanju so izpovedali, da jih je tvrdka, pri kateri so delali, goljufala in da so v znak protesta hoteli prostovoljno iti v smrt. Bili so popolnoma izčrpani in lačni.

Javne knjižnice v Združenih državah. V Združenih državah severne Amerike se nahaja 2000 javnih, to se pravi javnosti dostopnih knjižnic, izmed katerih štejejo nekatere po več tisoč vezanih knjig. Pri nas v Jugoslaviji seveda ni denarja za take reči. Mi, osobito v Sloveniji javnih knjižnic, ki bi bile dostopne tudi delavstvu, očitno „ne rabimo“. Za nadomestilo za poučne knjige skrbi pri nas klerikalizem za mnogobrojne molitvenike in roženkrance.

Na Japonskem se ponovno pojavljajo hudi potresi.

Po Češkoslovaški so se dne 6. t. m. vršile Husove proslave. Mistr Jan Hus je bil češki duhoven in je živel pred 510 leti. Legenda nas uči, da je Kristus z bičem v roki pognal farizeje in mešetarje iz hiše gospodove. Tudi Hus je neusmiljeno bičal razuzdanost takratne duhovščine, odkrival nesramno kupčevanje z odpustki in svetinjami ter v svojih pridigah brezobzirno grmel proti pokvarjenosti vsega rimsko-katoliškega klera. Poštenega in resnicoljubnega Husa so iz maščevanja s pomočjo zvijače zvalili v Konstanco na cerkveni koncilij, kjer so ga na podlagi najetih krivih prič — ker svojih naukov ni hotel preklicati — obsodili in na grmadi sežgali.

Dobro, da rimska družba dandanes nima več one moči, ki jo je imela takrat, to bi žarele grmade in delovale mučilnice!

Brezposelnost v Avstriji. Dne 15. junija t. l. je znašalo število brezposelnih v Avstriji, ki so prejemale državno podporo, 119.500 oseb. Od tega odpade samo na Dunaj 65.854 oseb. Koliko je še brezposelnih, ki ne prejemajo državno podporo, iz avstrijske uradne statistike ni razvidno.

Koliko je Jugoslavija dosedaj dobila na račun reparacij? V teku let 1921, 1922, 1923 in 1924 (do 14. decembra tega leta) je prejela naša država na račun reparacij iz Nemčije raznega blaga za 373.163.932 zlatih mark, od česa je država vzela zase 80%. Največ je bilo dobavljenega železniskega materiala, ki je reprezentiral vrednost 109.003.782 zlatih mark, farmacevtskih izdelkov za 34.787.000 zlatih mark, industrijskega materiala za 15.079.429 zlatih mark, barak, pohištva in posode za 13.167.095 zlatih mark itd.

Dobili smo torej že silno mnogo, ne pozna pa se nikjer nič. Tudi znamenje gospodarske sposobnosti naših vladnih krogov.

Na Kitajskem vre. Zdi se, da se tudi Kitajska polagoma prebujala. Očitno so se Kitajci naveličali delati tlako tujemu kapitalizmu, ki jih brezobzirno izkorišča tako, kakor pač povsod drugod izkorišča delovno ljudstvo, kjerkoli mu je dana za to prilika. Zdi se, da se iz sedanjega revolucionarnega vrenja bo izcimil v ogromni kitajski državi popoln nov gospodarski in socialni preokret. Nositelji novih idej in duša revolucionarnega gibanja na Kitajskem so mladi inteligenti, ki so študirali na visokih šolah ameriških in evropskih držav. Ves kitajski pokret ima deloma tudi versko ozadje.

V Belgiji je izbruhnila velika stavka kovinarjev. Povod stavki je dal namen podjetnikov reducirati kovinarjem plače.

Ljubljanskim mizarjem.

Sodrug! Bliža se čas proslave tridesetletnega obstoja naše strokovne organizacije. Sklenili smo, da bomo za srečolov napravili dobitke, zato je potrebno, da ta sklep v kolikor mogoče večji meri tudi izvršimo. Vsak izmed nas za gotovo poskrbi vsaj za en dobitek. Kdor more preskrbeti več, naj preskrbi več. Na vsak način glejmo, da nam bo srečolov delal čast.

1895

1925

Vabilo na

proslavo tridesetletnice obstoja strokovne organizacije ljubljanskih mizarjev

z razvitjem društvenega prapora v dneh 26. julija,
1. in 2. avgusta 1925.

SPORED.

Dne 26. julija ob 9. uri dopoldne jubilejni občni zbor
v dvorani „Mestnega doma“.

Dne 1. avgusta ob pol 20. (pol 8. uri zvečer)

VELIK KONCERT

delavskih pevskih zborov v veliki dvorani hotela
„Union“. (Točni podatki glede koncerta se bodo
priobčili s posebnimi vabili.)

Dne 2. avgusta kot glavnega slavnostnega dneva od
7. do pol 10. ure dopoldne sprejemanje gostov
na glavnem kolodvoru. V razdobju med posameznimi vlaki KONCERT na vrtu kolodvorske
restavracije.

Odhod z godbo na čelu po Resljevi cesti, čez Zmajski most in po Kopitarjevi ulici pred „Mestni dom“, kjer bo ob 10. uri slavnostni govor, razvitje društvenega prapora in zabijanje spominskih žebeljev. Nato sledi slavnostni spreved z godbo in prapori na čelu po cesti Pred škofijo, Stritarjevo ulico, čez Frančiškanski most, po Prešernovi ulici, Dunajski cesti, Gosposvetski cesti pred Velesejem, kjer bo razhod. Kosilo.

Popoldne na vrtu hotela Tivoli

Velika ljudska veselica

ki se prične ob 15. (3.) uri, pri kateri sodelujete dve godbi in sicer godba kovinarjev na Jesenicah in godba „Svoboda“ Ljubljane-Moste in več delavskih pevskih zborov. Poleg tega bo na veselici srečolov z bogatimi dobitki, šaljiva pošta itd. V mraku spuščanje umetalnega ognja.

Vstopnina znaša 5 Din, otroci do 14. leta v spremstvu
staršev so vstopnine prosti.

Za dobro jed in pijačo bo skrbel hotelir gospod Dolničar.

Ker je čisti prebitek veselice namenjen skladu za podpiranje onemoglih članov, vdov in sirot, vabi k obilni udeležbi

ODBOR.

Zunanjim gostom je priznana polovična vožnja po železnica.

Lastnik in izdajatelj „Osrednje društvo lesnih delavcev“ v Ljubljani.
Odgovorni urednik Kavčič Tomaž. — Tiskarna J. Pavliček, Kočevje.